

Aleksandra Spychalska, Katarzyna Sadowa
(Uniwersytet Wrocławski)

SPRAWOZDANIE Z CYKLU SPOTKAŃ NAUKOWYCH ORGANIZOWANYCH PRZEZ PBPO ORAZ MKKBiDW UNIWERSYTETU WROCŁAWSKIEGO, MARZEC-CZERWIEC 2014

THE REPORT FROM THE CYCLE OF SCIENTIFIC MEETINGS
ORGANIZED BY ORIENTAL LAW RESEARCH CENTER AND
INTER STUDENTS ACADEMIC CIRCLE OF THE CULTURE
OF MIDDLE AND FAR WEST, MARCH-JUNE, 2014

SŁOWA KLUCZOWE: sprawozdanie, spotkania naukowe, muzułmanie, Birma, prawa kobiet, kultura prawna Chin, stosunki międzynarodowe

Pomiędzy marcem a czerwcem 2014 roku na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego odbył się cykl spotkań naukowych zorganizowanych przez Pracownię Badań Praw Orientalnych (PBPO) oraz Międzywydziałowe Koła Kultur Bliskiego i Dalekiego Wschodu (MKKBiDW) działające pod kierownictwem prof. Mirosława Sadowskiego. Spotkania miały charakter spotkań otwartych, a liczny udział w nich wzięli zarówno doktoranci i studenci, jak i osoby prywatne. Prelegentami prowadzącymi byli studenci, absolwenci oraz doktoranci Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego.

Pierwsze spotkanie odbyło się 11 marca 2014 roku. Poprowadziły je dwie studentki Wydziału – Barbara Jelonek i Aleksandra Kałużyńska. Pierwsza z Pań przybliżyła tematykę małżeństw w Japonii prezentując

niezwykle interesujące i niekiedy dość zaskakujące statystyki dotyczące tej kwestii. Aleksandra Kałużyńska mówiła natomiast o dwóch obliczach Turcji – między sekularyzacją a islamizacją. W wystąpieniu przybliżyła między innymi przyczyny i skutki działań Mustafa Kemala Atatürka oraz współczesnego premiera Turcji – Rəcəpa Tayyipa Erdogana oraz ich wpływ na aktualną sytuację polityczną kraju. Oba wystąpienia spotkały się z zainteresowaniem pozostałych uczestników, czego wyrazem była interesująca dyskusja.

26 marca 2014 roku miało miejsce spotkanie drugie, podczas którego najpierw przedstawiciele Instytutu Konfucjusza przybliżyli zakres działań oraz perspektywy, jakie daje przynależność do Instytutu i korzystanie z jego szerokiej oferty edukacyjnej. Następnie, członkini Instytutu a zarazem studentka Wydziału – Monika Namyślak w niezwykle interesujący i inspirujący sposób wskazała dlaczego warto uczyć się języka chińskiego. Prelekcja Moniki była tym bardziej intrygująca, z racji jej doświadczeń – prelegentka przebywała bowiem pół roku w Chinach w ramach stypendium Instytutu Konfucjusza, które zdobyła. Poza więc samymi kwestiami teoretycznymi dotyczącymi nauki języka chińskiego, podzieliła się ona z uczestnikami spotkania swoimi doświadczeniami. Zainteresowanie tematyką okazało się bardzo duże, czego wyrazem była długa i ciekawa dyskusja po prelekcji Moniki.

Spotkanie trzecie odbyło się 1 kwietnia 2014 roku. Poprowadziła je dr Monika Dymitrowa prezentując kwestie związane z prawami kobiet w wybranych krajach muzułmańskich. Podczas prelekcji dr Dymitrowa skupiła się na dwóch państwach – silnie fundamentalistycznej Arabii Saudyjskiej i jednym z bardziej liberalnych państw muzułmańskich – Tunezji. Wybór tych dwóch konkretnych państw, pozwolił na ukazanie kontrastu, jaki występuje pomiędzy sytuacją prawną muzułmanek w krajach o silnej, konserwatywnej tradycji islamskiej a krajami bardziej liberalnymi. Poza porównaniem sytuacji kobiet w obu państwach, dr Dymitrowa przedstawiła także ogólną pozycję prawną muzułmanek na tle pozycji prawnej innych kobiet. Problematyka poruszona przez mówczynię okazała się bardzo inspirująca i kontrowersyjna. W spotkaniu wzięły bowiem udział trzy przedstawicielki kultury muzułmańskiej, które po wystąpieniu dr Dymitrowej zainicjowały niezwykle żywiołową dyskusję, do której włączyli się niemal wszyscy obecni, w szczególności prof. Mirosław Sadowski. Niestety porozumienia w wymianie poglądów nie osiągnięto.

Kolejne, czwarte spotkanie miało miejsce 8 kwietnia 2014 roku. Poprowadził je prof. Mirosław Sadowski. Tematyka prelekcji dotyczyła podstawowych wiadomości o małżeństwie zawieranym przez nie muzułmankę z muzułmaninem. Profesor przedstawił podstawowe różnice, pomiędzy tradycyjnym dla nas europejskim modelem małżeństwa, a małżeństwem zawieranym na prawach szariatu, wskazując przy tym i podkreślając, że każda kobieta, która decyduje się na zawarcie takiego związku powinna wcześniej być świadoma wszelkich różnic kulturowych oraz zasad, na jakich muzułmańska instytucja małżeństwa się opiera. Przede wszystkim kobieta decydująca się na taki związek zdawać powinna sobie sprawę z nierówności, jakie występują pomiędzy prawną pozycją mężczyzny a pozycją kobiety w szariacie, co pozostaje w nierozzerwalnym związku z innymi kwestiami będącymi skutkami takiego typu małżeństwa, jak np. prawo dziedziczenia, czy prawo do rozwodu i opieki nad dziećmi. Temat spotkania okazał się niezwykle interesujący dla licznie zgromadzonych uczestników, czemu wyraz dali w ożywionej dyskusji wieńczącej spotkanie.

15 kwietnia 2014 roku odbyło się spotkanie piąte. Tym razem przedmiotem nie była kultura muzułmańska, a kultura chińska. Prowadzący bowiem – Małgorzata Kania i Michał Sikora przybliżyli sytuację kobiet w kulturze i prawie Chin. Podczas prelekcji przedstawili wiele ciekawych kwestii historycznych związanych z pozycją, jaką zajmuje kobieta w Chinach. Największe kontrowersje wzbudziła we wszystkich opowieść o niepraktykowanej już na szczęście, tradycji wiązania stóp kobietom w celu przełamania ich kości, co służyć miało zgrabniejszemu chodowi. W bardzo interesujący sposób prelegenci zaprezentowali także elementy chińskiego prawa karnego, kształtujące współczesną pozycję kobiet w Chinach. Także po tym wystąpieniu miejsce miała bardzo inspirująca dyskusja.

Szóste spotkanie z cyklu odbyło się 6 maja 2014 roku. Poprowadziła je doktorantka Katedry Doktryn Politycznych i Prawnych – mgr Aleksandra Sychalska. Tematyką, jaką zaprezentowała była aktualna sytuacja polityczna i społeczna w Birmie, a dokładniej eskalujący i przybierający formę systematycznych ataków konflikt między buddystami i mniejszością muzułmańską, w tym zwłaszcza mniejszością Rohinga. Prelegentka zwróciła uwagę, iż po birmańskim „otwarcie się na świat” w 2011 roku i liberalizacji polityki prowadzonej przez wojskową juntę, która od lat rządzi krajem, doszło do zjawiska, którzy badacze nazywają „rozrożnieniem

antagonizmów”. Brak silnej władzy centralnej sprawił, że w tym multikulturowym i wielonarodowościowym kraju odżyły antagonizmy etniczne i religijne, które podzieliły społeczeństwo. Antagonizmy te przerodziły się właściwie w otwarty konflikt, który przybiera formę systematycznych ataków i czystek etnicznych skierowanych przeciw muzułmanom. Mgr Spychalska wskazała na niepokojące podobieństwa obecnej sytuacji w Birmie do sytuacji w Rwandzie przed ludobójstwem z 1994 r. Zwróciła także uwagę na fakt, iż na czele antymuzułmańskich wystąpień stoją – co budzić może zrozumiałe zdziwienie, buddyzm jawi się bowiem jako religia miłująca pokój i wyrzekająca się przemocy – mnisi buddyjscy w tym zwłaszcza Ashin Wirathu. W trakcie dyskusji wieńczącej spotkanie, uczestnicy zastanawiali się jakie kroki powinna podjąć społeczność międzynarodowa, by zapobiec eskalacji przemocy w regionie.

Kolejna prelekcja – „Burka-przymus czy wolny wybór?” – miała miejsce 13 maja 2014 r., a poprowadziła je przewodnicząca Studenckiego Międzywydziałowego Koła Naukowego Kultur Bliskiego i Dalekiego Wschodu, Agnieszka Kuriata. W swoim wystąpieniu przedstawiła ona regulacje szariatu i regulacje prawne państw muzułmańskich w zakresie kobiecego stroju. Zauważyła także, że zapisy Koranu regulujące tą kwestię są niejasne i mogą być rozumiane różnorodnie, zaś czynnikiem mającym największe znaczenie tradycja, która wymaga, by kobieta ubrana była w określony sposób. Co szczególnie interesujące, prelegentka zaprezentowała różne rodzaje strojów muzułmanek, w tym między innymi nikab, hijab czy burkę. Przedstawiła także wyniki badań przeprowadzonych w państwach muzułmańskich, w których ankietowani mieli wskazywać preferowany kobiecej strój – im bardziej fundamentalistyczny był dany kraj, tym bardziej restrykcyjne wymagania miano wobec damskiego ubioru. Przewodnicząca SMKNKBiDW zwróciła także uwagę na presję społeczną, która właściwie od najmłodszych lat wywierana jest na kobiety w islamie (jako przykład wskazała bajki dla dzieci czy modele lalek). Po wystąpieniu tradycyjnie miała miejsce ożywiona dyskusja. Jednym z słuchaczy okazał się być student pochodzący z Iranu, który w stanowczy i krytyczny sposób opowiedział o tym, jak wygląda sytuacja kobiet w jego kraju.

Ósme spotkanie z cyklu „Orient daleki i bliski” miało miejsce 27 maja 2014. Poprowadziła je doktorantka Katedry Prawa Międzynarodowego UWR mgr Joanna Siekiera, zaś tematem były trudne relacje Polski z Palestyną. Prelegentka omówiła regulacje prawne odnoszące się

do relacji dyplomatycznych pomiędzy państwami, wskazując przy tym na szereg niejasności i problemów w tej materii. Wystąpienie było tym bardziej interesujące, że mgr Siekiera podzieliła się swoimi doświadczeniami i spostrzeżeniami z pobytu w palestyńskiej ambasadzie w Warszawie i spotkania z Ambasadorem Azmi Al Daqqą. Po spotkaniu Ambasada podziękowała za zorganizowanie spotkania wyrażając nadzieję na „owocną Palestyńsko – Polską współpracę w zakresie rozwoju naukowego”.

Prelekcją wieńczącą cykl spotkań Pracowni Badań Praw Orientalnych w semestrze letnim 2013/2014 było wystąpienie mgr Katarzyny Sadowej, doktorantki Katedry Doktryn Politycznych i Prawnych Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii UWR, poświęcone niezwykle kontrowersyjnej i aktualnej tematyce tzw. „zbrodni honorowych”. W swoim wystąpieniu prelegentka przedstawiła cechy charakterystyczne tego typu zbrodni, zwracając uwagę, iż zdecydowanie należy odróżnić je od innych przejawów „zwykłej” przemocy domowej. Mgr Sadowa wskazała także statystyki zjawiska, podkreślając, iż problematyka „zbrodni honorowych” jest niestety daleka od rozwiązania i dotyczy nie tylko państw Bliskiego i Dalekiego Wschodu, gdzie przestępstwa te występują najczęściej, ale w ostatnich latach także Europy. Co więcej liczba odnotowywanych zbrodni tego typu na całym świecie, mimo działań podejmowanych przez takie organizacje, jak ONZ, czy Rada Europy z roku na rok wzrasta. W swoim wystąpieniu, prowadząca spotkanie zwróciła również uwagę na kontrowersyjność nazwy omawianych przestępstw i przedstawiła stanowisko podzielane przez członków Pracowni, że żadne zbrodnia, a w szczególności taka, którą ofiara pada najczęściej bezbronna i niewinna kobieta, nie powinna być nazywana „honorową”. Tematyka spotkania okazała się być bardzo interesująca dla uczestników i także w trakcie tego spotkania wywiązała się długa dyskusja.

Spotkania organizowane przez PBPO spotkały się z dużym zainteresowaniem studentów i doktorantów UWR, ale także osób z zewnątrz. Tematy podejmowane przez prelegentów niejednokrotnie budziły sporo kontrowersji, a także prowokowały do gorących dyskusji i sporów. Wysoki poziom merytoryczny wystąpień sprawił, że były one okazją nie tylko do wymiany doświadczeń i spostrzeżeń, ale przede wszystkim bogatym źródłem wiedzy na temat krajów Bliskiego i Dalekiego Wschodu – ich kultury, prawa, problemów wewnętrznych czy sytuacji społeczno-politycznej.

W październiku 2014 ruszy kolejny cykl spotkań. Prowadzić je będą specjaliści z Uniwersytetu Wrocławskiego, goście z zagranicy i innych

krajowych jednostek naukowych. Także i tym razem wystąpienia poświęcone zostaną zagadnieniom prawnym, politycznym i społecznym związanym z szeroko rozumianymi państwami Orientu. Informacje na temat wykładów znaleźć będzie można na stronie Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego (www.prawo.uni.wroc.pl).